

COVID-19 Pandemisi Sürecinde Tıp Eğitimi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulamaları

Medical Education During the COVID-19 Pandemic: Eskisehir Osmangazi University Faculty of Medicine Practices

Uğur Toprak* (ORCID:)

Özkan Alataş* (ORCID:)

Cavit Can* (ORCID:)

Didem Arslantas* (ORCID:)

Fatma Sultan Kiliç* (ORCID:)

Hüseyin İlhan* (ORCID:)

Koray Harmancı* (ORCID:)

Birgül Yelken* (ORCID:)

* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Eskişehir, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Uğur Toprak, E-Posta: ugurtoprakk@gmail.com

Özet

Tüm dünyada görülen COVID 19 pandemisi, ülkemizde ilk vakaya tanı konulması ile birlikte alınan önlemler çerçevesinde Türk yüksek öğretimini de etkilemeye başlamıştır. Akredite bir Tıp Fakültesi olan

Anahtar sözcükler:

uzaktan eğitim, tıp fakültesi, covid-19, pandemi

Keywords:

distance education, medical faculty, covid-19, pandemic

Gönderilme Tarihi

Submitted: 31.08.2020

Kabul Tarihi

Accepted: 19.10.2020

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde uzaktan eğitime başlanan mart ayından bu yana eğitim öğretim alanında yaşanan değişiklikler ve gelecek için yapılan planlamalar makalede sunulmaktadır. Tıp fakültesi öğretim üyelerinin sağlık hizmetinin yanı sıra uzaktan eğitim metodlarını hızla benimseyerek kullanıyor olması gerçek bir başarıdır. Pandeminin eğitim öğretimde yarattığı değişiklikler, sıkıntılar ve fırsatlar değerlendirilerek tıp eğitiminin bu süreçten en az zarar göyerek çıkması öğretim üyelerinin yanı sıra tıp öğrencilerinin de gayret ve özverileri ile sağlanabilecektir..

Abstract:

The COVID 19 pandemic, which is seen all over the World, has started to affect Turkish higher education within the preventive actions taken with the first case seen in our country. The changes in medical education and future plans since march with the beginning of distance learning in Eskisehir Osmangazi University Faculty of Medicine as an accredited medical faculty are presented in the article. It is a real success that faculty members of medical faculty adopt and use distance learning methods as well as health services. By evaluating the changes, difficulties and opportunities created by the pandemic in education, medical education can be achieved with the least damage from this process with the efforts and devotion of medical students as well as faculty members.

Künye: Toprak U, Alataş O, Can C, Arslantas D, Sultan Kiliç F, İlhan H, Harmancı K, Yelken B. COVID-19 Pandemisi Sürecinde Tıp Eğitimi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulamaları. Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(60-1):41-45

Giriş

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Entegre Eğitim Sistemini uygulayan bir tıp fakültesidir. Ayrıca Probleme Dayalı Öğretim (PDÖ) oturumları ile de öğrencilerimizin hasta ve hastalıkla ilgili problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Fakültemiz, 01.01.2015 tarihinde Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (TEPDAD) tarafından akredite edilmiştir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi kuruluşunun 50. Yılında, küresel pandeminin ülkemizi de etkilemesi ile birlikte COVID 19 hastalarına sağlık hizmeti vermenin yanı sıra tıp eğitimini de uzaktan eğitim metodları ile sürdürmek durumunda kalmıştır.

Ülkemizdeki ilk olguların görülmesinden hemen sonra, Yüksek Öğretim Kurulu önce üniversitelerde eğitime üç hafta ara vermiş ardından da 19 Mart 2020 tarihli yazısı ile 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminin uzaktan eğitim şeklinde yapılmasını istemiştir (1). Türkiye’de birçok üniversite temelde uzaktan eğitim yapılanmasına sahiptir. Ancak uzaktan eğitim metodları her alan, eğitici veya öğrenci tarafından bilinen ve aktif olarak kullanılan yöntemler değildi.

Aksiyon

Bu sürece hızla adapte olmaya çalışan fakültemizde, öğretim üyelerinin hazırladıkları teorik ders eğitim materyalleri (powerpoint sunumu, word ve pdf dokümanları, eğitim yönelik ders içeriği ile uyumlu linkler vb.) ders yönetim sistemimize (KEYPS) yüklenmiş ve 30 Mart 2020 tarihinde, öğrencilerimize bahar döneminde teorik derslerin uzaktan eğitim yöntemleri ile verileceği duyurulmuştur.

Akabinde, fakültemiz öğrenci temsilcileri, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı üyeleri ve Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Kurulu üyeleri ile uzaktan eğitimin ayrıntıları, pratik uygulamalar ve ölçme

değerlendirme hakkında görüşülmüştür. Bu toplantıda derslerin öğretim üyeleri tarafından sesli ve/veya görüntülü olarak hazırlanması önerilmiştir. Fakülte Kurulunda bu önerinin kabul edilmesi ile birlikte öğretim üyelerimize duyurularak ders anlatımlarının sesli ve/veya görüntülü olarak hazırlanması sağlanmıştır. Fakülte Kurulu ayrıca 1, 2 ve 3. sınıf Kurul ve 4 ve 5.sınıf Döngü teorik sınavlarının ders yönetim sistemimiz (KEYPS) üzerinden online olarak yapılması kararını da almıştır. Alınan kararlar ve sınav tarihleri öğrencilerimize resmi duyurunun yanı sıra öğrenci temsilcilerimiz aracılığı ile de bildirilmiştir.

Online sınavın ilk kez fakültemizde uygulanacak olması nedeniyle öğrencilerimizin KEYPS online sınav sistemini tanınması ve uygulayarak deneyim kazanmaları amacı ile tüm sınıflara ayrı ayrı deneme sınavları yapılmıştır. Deneme sınavlarının ardından ilan edilen sınav takvimine uygun olarak tüm kurul ve döngü sınavları, final ve bütünleme sınavları sorunsuz olarak tamamlanmıştır.

24 Nisan 2020 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu kararı ile 6. sınıf öğrencilerinin isteklerine bağlı olarak eğitimlerine uzaktan veya fakülteye dönerek devam etmeleri; ancak zamanında mezun edilmeleri bildirilmiştir (3). Fakülte Kurulumuz 6. sınıf öğrencilerinin eğitimlerine uzaktan eğitim yöntemleriyle devam etmesine, online ders planlamalarının dekanlık tarafından yapılarak anabilim dallarına bildirilmesine karar vermiştir.

4 Haziran 2020’de TEPDAD’ın organize ettiği intern hekimler için online COVID-19 sertifika kursu öğrencilerimize duyurulmuş ve katılmaları tavsiye edilmiştir (4). Tüm sınıflarımız için öğretim üyelerimizin konuşmacı olduğu senkron “COVID-19 Bilgilendirme Toplantıları” düzenlenmiştir. Bu toplantılar kayıt altına alınarak öğrencilerimizin tekrar izleyebilmeleri için asenkron eğitim materyali olarak KEYPS sistemine yüklenmiştir. Beş ve altıncı sınıf

öğrencilerimize iş güvenliği ve sağlığı dersleri iş güvenliği uzmanları tarafından uzaktan eğitim olarak verilmiş ve sonrasında sertifika sınavları da yapılmaya başlanmıştır.

Haziran ayında pandeminin normalleşme sürecine girmesi ile birlikte Tıp Eğitimi Anabilim Dalı ve Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Kurulu 2020-2021 eğitim öğretim dönemini planlama çalışmalarına başlamışlardır (5,6). Bu planlamalar, Fakülte Kurulu ve Üniversite Senatosu'nun onayı sonrası duyurularak aşama aşama uygulamaya geçilmiştir. Yüz yüze eğitime dönüşmesiyle birlikte öncelikli olarak 2019-2020 eğitim öğretim döneminde yapılamayan pratik/uygulamaların yeni eğitim dönemi başında bir telafi programı ile yapılması planlanmıştır. Ancak ülkemiz pandemi koşullarındaki değişiklikler ile ne yazık ki bu plan gerçekleştirilememiştir. Telafi programı içerisinde yer alan altıncı sınıf öğrencilerinin 5.sınıfta uzaktan eğitim ile aldıkları son iki döngünün pratik uygulamalarını 6. sınıfta, seçmeli stajlar şeklinde birer haftalık rotasyonlar şeklinde yapmaları ise sağlanabilecektir. Beş ve dördüncü sınıflar için de telafi programları hazırlanmasına karşın pandeminin mevcut durumu nedeniyle öğrencilerin yüz yüze eğitime başlayamamaları nedeniyle şimdilik dönem içi ileri bir tarihe ötelenmiştir. 2020-2021 eğitim öğretim yılı için yapılan planlamalardan birisi de sonbaharda pandeminin seyirinde belirgin artış olması ve buna bağlı olarak öğretim üyelerinin iş yüklerinin artması durumunda tüm derslerin asenkron olarak da yapılabilmesi için hazırlıkların yapılmasıdır. Bu amaçla öğretim üyelerinin ders anlatımlarını kaydetmeleri ve dekanlığımıza teslim etmeleri istenmiştir. Ders kaydını kişisel olanakları ile yapamayacak öğretim üyelerinin ders kayıtlarının yapılması için bir amfide kamera, ışık vb teknik ekipman sağlanarak bu konuda talepte bulunan öğretim üyelerinin ders anlatımlarının kayıt altına alınması sağlanmıştır.

2020-2021 Eğitim öğretim yılı, 1 Temmuz'da 6. sınıf öğrencilerimizin uzaktan öğretimi ile başlamıştır. Internlerimiz ağustos ayı başından itibaren fakültemizde yüz yüze eğitime devam etmektedirler. Bir aylık uzaktan eğitim dönemi, dekanlığımız tarafından yapılandırılmış ve öğretim üyelerinin uzaktan senkron dersleri ile yapılmıştır.

Yüksek Öğretim Kurulu'nun üniversite eğitimlerinin başlangıcını Ekim ayına ertelemesi nedeniyle beşinci sınıf eğitimi de uzaktan eğitim yöntemleri ile başlatılmıştır (7). Asenkron derslerin yanı sıra, dekanlığımız tarafından hazırlanarak öğrencilerimize duyurulan bir plan dahilinde öğretim üyelerimiz senkron dersler de yapmaktadır. Bu dersler, asenkron dersler ile ilgili konularda, olgu sunumları, soru-cevap gibi interaktif oturumlar olarak sürdürülmektedir. Dördüncü sınıf eğitiminde de benzer yol izlenmiştir. Beş ve dördüncü sınıf öğrencilerimizin senkron derslerinin yapılabilmesi için uzaktan eğitim derslikleri oluşturulmuştur. Bu dersliklerde internet bağlantısı olan bir bilgisayar bulunmaktadır. Görevli personel öğretim üyelerinin ders anlatacağı döngü grubundaki öğrencilerin katıldığı oturumu açarak senkron derse hazır hale getirmektedir. Üniversitemiz tarafından lisanslı olarak kullanıma açılan uzaktan eğitim programlarına öğrencilerimizin katılımını kolaylaştırmak için tüm öğrencilerimize yeni eposta adresleri oluşturulmuştur.

Tıp eğitiminin temel sınıfları olan ilk üç sınıfta ise, Yüksek Öğretim Kurulu'nun bildirdiği "uzaktan eğitim ile verilecek ders oranının derslerin %40'ını aşmayacak şekilde olması" (8) ilkesi ile uyumlu olarak örgün eğitim ders programına uygun, asenkron ve senkron uzaktan eğitim ile başlanmıştır.

2020-2021 eğitim öğretim döneminde, önceki dönemin pandemi etkisindeki kısmından farklı olarak senkron dersler yapılabilecek hale gelmiştir. Yaz ayları boyunca hazırlanan asenkron materyaller

yanısına, laboratuvar dersleri için de görsel materyaller (preparatların videoda gösterimi ve anlatılması gibi) hazırlanmıştır. Birçok anabilim dalı pratik/uygulamaların da videolarını hazırlayıp derslerde göstermeye başlamışlardır. Bahar döneminde yapılması planlanan uygulamalar için öğrencilerimizin aşına olmaları, teorik dersler anlatılırken uygulamaları hakkında da fikir sahibi olmaları hedeflenmiştir. 2020-2021 guz döneminde ilk sınavlar, uzaktan çevrimiçi yapılmıştır. Sınavlar öncesinde, 2019-2020 bahar döneminde edinilen tecrübeler doğrultusunda, soru bankası genişletilmiş, öğretim üyelerinden çoktan seçmeli dışında soru türlerinden de soru hazırlamaları istenmiştir. Çoklu seçmeli, olgu, boşluk doldurma ve açık uçlu gibi değişik soru türlerinde de sorular sorulmaya başlamıştır. Böylece önceki dönem ile karşılaştırıldığında, örgün eğitimdekine yakın sınav sonuçları elde edilmeye başlanmıştır.

2020-2021 Güz dönemini için hem öğretim elemanları hem de öğrenciler, uzaktan eğitime daha fazla adapte olmuş ve hazırlanmışlardır. Uzaktan eğitime ait terminoloji yerleşmiş, kullanılan uygulamalara herkes alışmaya başlamış ve daha yüksek motivasyon elde edilmeye başlamıştır. Yeni eğitim döneminde altıncı sınıf öğrencilerinin sınıf ve grup temsilcileri, sınıftan rastgele seçilen öğrenciler ve tüm sınıf ile periyodik toplantılar yapılmakta ve geri dönüşler alınmaktadır.

Pandemi sürecinin ortaya çıkarttığı bir gerçek de klasik amfi derslerinin en azından bir bölümünün asenkron derslere dönüştürülebilecek olduğunun öğretim üyeleri ve öğrenciler tarafından görülmesidir. Bu farklı bakış açısı ile uzun saatler boyunca öğretim üyesi eksenli sürdürülen bazı derslerin asenkron olarak uzaktan eğitim ile verilmesi, bu ders saatlerinde küçük gruplar halinde öğretim üyeleri ile birebir interaktif/pratik derslerin programlanabilmesi için zaman yaratmış olacaktır. Gelecekte fakültemiz ders programlarının bu yönüyle

gözden geçirilmesi yönünde fikir birliği oluşmuştur.

Temelinde usta çırak ilişkisine dayanan tıp eğitimi için yeni ve oldukça zorlu olan uzaktan eğitim sürecinde; akredite bir tıp fakültesi olmamız nedeniyle TEPDAD'ın önerileri dikkate alınmış, TEÖK üyesi ve dönem temsilcisi öğrencilerimiz ile düzenli toplantılar yapılmıştır. 2020-2021 Eğitim Öğretim döneminin başlangıcından itibaren toplantılarımız 15 günde bir salı günleri online olarak yapılmaktadır. Anabilim Dalı Başkanları, Eğitim Sorumluları, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı ve Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Komisyonu tarafından görüşülerek hazırlanan öneriler Fakülte Kurulu ve Üniversite Senatosu tarafından kabul edilerek kesinleştirilmiş ve uygulamaya alınmıştır. Uzaktan eğitim sırasında öğrencilerimizi süreç hakkında bilgilendirme dekanlık duyurularının yanı sıra öğrenci temsilcileri aracılığı ile yapılmıştır.

Sonuç

İnsanlığın karşı karşıya olduğu COVID 19 pandemisi tıp eğitimini de ciddi olarak etkilemiştir. Özellikle yüz yüze pratik ve uygulamaların yapılamaması büyük eksiklik olarak görülmektedir. Ancak uzaktan eğitimin ortaya çıkartmış olduğu fırsatlar da bulunmaktadır. Ne olursa olsun, tıp eğitimi dinamik bir süreçte bu değişiklikleri ve fırsatları değerlendirerek en uygun olanların uygulamaya alınmasını sağlayabilecektir.

Kaynaklar

1. Yükseköğretim kurulu duyurusu,13.03.2020 (<https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/02-coronavirus-bilgilendirme-notu-1.pdf>)
2. Cumhurbaşkanlığı genelgesi (2020/8). Resmî gazete (29.05.2020, sayı 31139) (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/0>)

3. Yükseköğretim kurulu duyurusu 24.04.2020
(<https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/13-doktor-adaylarinin-mezuniyetine-iliskin-karar.pdf>)

4. TEPDAD COVID-19 online sertifika programı, <https://tip.ogu.edu.tr/Sayfa/Index/844>

5. Covid-19 pandemisi normalleşme donemi sağlık kurumlarında çalışma rehberi, 01.06.2020
(<https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/38656/0/covid-19saglikkurumlarindacalismarehberi-veenfeksiyonkontrolonlemleripdf.pdf>)